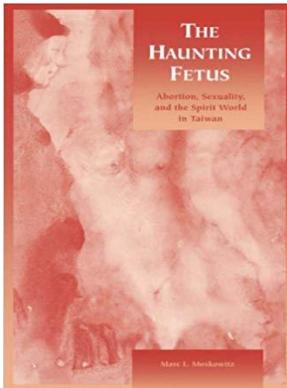

Book Review: The Haunting Fetus: Abortion, Sexuality, and the Spirit World in Taiwan

ธัชชนก สัตย์วินิจ *

Moskowitz, Marc L. 2004. *The Haunting Fetus: Abortion, Sexuality, and the Spirit World in Taiwan*. Hawaii: University of Hawaii Press, 207 pages

หนังสือเรื่อง “The Haunting Fetus: Abortion, Sexuality, and the Spirit World in Taiwan” เป็นผลงานของ Prof. Marc L. Moskowitz ในภาควิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย South Carolina ซึ่งผู้เขียนมีความสนใจในประเด็นเกี่ยวกับจีนและได้หวนศึกษา เพศวิถีศึกษา วัฒนธรรมทางมานุษยวิทยา เป็นต้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังมี

* อาจารย์ประจำ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (A lecturer of Department of Political Science, Faculty of Political Science and Law, Burapha University)

ผลงานต่าง ๆ มากมาย อาทิ *Cries of Joy, Songs of Sorrow: Chinese Pop Music and its Cultural Connotations* (2010), *Go Nation: Chinese Masculinities and the Game of Weiqi in China* (2013), *Drinking Modernity: Sexuality and the Sanitation of Space in Taiwan's Coffee Shops* (2015) โดยหนังสือเล่มนี้ถือว่เป็นผลงานที่ต่อเนื่องจากวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนที่พยายามจะศึกษาการทำแท้งของผู้หญิงไต้หวัน วิเคราะห์ภายใต้กรอบความคิดการทำความเชื่อผิดบาปให้กลายเป็นสินค้า (commodification of sins) ที่กระทำการอยู่บนความเชื่อของผู้หญิงไต้หวันที่ผ่านมากระทำกันมาแล้ว

หนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ในปี 2001 มีจำนวนหน้าทั้งหมด 207 หน้า รวมทั้งหมด 11 บท โดยผู้เขียนอธิบายวิธีการศึกษาผ่านทั้งผู้หญิงและผู้ชายที่มีประสบการณ์การทำแท้งมาก่อนและประสบการณ์เกี่ยวกับวิญญาณของทารกที่ได้รับรู้จาก เพื่อนพี่น้องญาติ ศาสนาพุทธ ขงจื้อ และลัทธิเต๋า (Daoism) โดยเลือกศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูล (key-informants) จากหลากหลายอาชีพ เช่น ครู นักเรียน ชาวนา และแม่บ้าน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ทั้งทางการและไม่ทางการ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความรู้สึกเป็นกันเองในการตอบคำถามกับผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนเลือกศึกษาที่ไต้หวันที่มีประเด็นปัญหาเรื่องการทำแท้งและความเชื่อผิดบาปของผู้หญิงที่ผ่านมากระทำกัน

ผู้เขียนเริ่มจากการอธิบายปัญหาเรื่องข้อถกเถียงประเด็นทางสังคมระหว่างความเชื่อแบบประเพณีนิยมและความทันสมัยที่ก่อตัวขึ้นท่ามกลางปัญหาการทำแท้งของผู้หญิง โดยเริ่มจากข้อถกเถียงการทำแท้งระหว่างการต่อต้าน (anti-abortion) และการสนับสนุนการทำแท้งในอเมริกาที่ควรทำให้การทำแท้งถูกกฎหมายราวกลางปี 1970 เกิดขึ้นพร้อมกับแนวคิดการปลดปล่อยวิญญาณของทารก (fetus ghost appeasement) เหมือนกับประเทศญี่ปุ่นราวกลางปี 1980 ที่เกิดความเชื่อเกี่ยวกับความกลัวต่อการทำแท้ง เป็นอิทธิพลส่งต่อมายังไต้หวันจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ไต้หวันจึงมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับประเด็นศาสนา ศีลธรรม และความทันสมัยที่ถูกไปเชื่อมโยงกับวิญญาณทารก ซึ่งมีทั้งผู้ที่เชื่อและไม่เชื่อในเรื่องความผิดบาปกับการทำแท้ง

การอธิบายประเด็นปัญหาของการทำแท้งในไต้หวัน มีการเชื่อมโยงกับปัญหาการวางแผนครอบครัวในไต้หวัน (Family Planning) ที่มีจำนวน

ประชากรมากขึ้นและไม่มีการลงทุนสำหรับครอบครัวที่มีลูกมาก ต่อมาจึงมีการวางแผนครอบครัวใหม่เป็นการจำกัดจำนวนการมีบุตรของประชากรโดยนโยบายของรัฐ แต่ไม่มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการคุมกำเนิดจึงทำให้เกิดปัญหาการตั้งครครัวไม่พึงประสงค์และเป็นสาเหตุให้เกิดการทำแท้ง สาเหตุอีกประการหนึ่งของการทำแท้งคือ การได้รับอิทธิพลความคิดการขึ้นชอบลูกผู้ชายมากกว่า (son preference) ลูกผู้หญิงในกลุ่มคนที่มีความเชื่อแบบขงจื้อ (Confucianism) จึงทำให้ผู้หญิงถูกกดดันในการมีลูกผู้ชายให้กับครอบครัวและอาจนำไปสู่การทำแท้ง หากเพศของลูกไม่ตรงตามความต้องการ นอกจากนี้เหตุผลอื่นของการทำแท้งก็คือ ผู้หญิงที่ยังไม่แต่งงาน อาจไม่สามารถให้กำเนิดบุตรได้จึงเลือกที่จะทำแท้ง

จากปัญหาที่กล่าวมาจึงนำมาสู่ประเด็นการทำแท้งของผู้หญิงได้วัน ความเชื่อ และการทำให้กลายเป็นสินค้าของความผิดบาป เมื่อความเชื่อของคนได้วันที่ผูกโยงกับความเชื่อและศาสนา เช่น พุทธ หรือลัทธิเต๋า เป็นต้น ดังนั้นการทำแท้งของผู้หญิงได้วันจึงเกิดความรู้สึกผิดบาปต่อทารกที่ได้ทำแท้ง ความเชื่อนี้ได้รับอิทธิพลความคิดมาจากญี่ปุ่นที่ส่งต่อมาในราวปี 1980 ประเด็นนี้เองจึงเกิดช่องว่างเกิดขึ้นของการทำธุรกิจบนความเชื่อของผู้หญิงที่ผ่านการทำแท้ง ผู้เขียนจึงศึกษากรณีการทำแท้งของผู้หญิงผ่านกรอบความคิดการทำความเชื่อผิดบาปให้กลายเป็นสินค้า

การศึกษานี้เป็นการศึกษาหลังการทำแท้งที่ผู้เขียนพยายามนำเสนอว่า เกิดอะไรขึ้นกับผู้หญิงที่ผ่านการทำแท้งแล้วในได้วัน? ผู้เขียนจึงได้ลงไปศึกษาผู้ที่ทำแท้งแล้วเกิดความรู้สึกผิดบาป พวกเขาทำอย่างไร? ผู้เขียนอธิบายว่า เมื่อผู้หญิงเกิดความรู้สึกผิดบาปต่อการทำแท้งของพวกเขา พวกเขาจึงหาวิธีการลดความรู้สึกผิดบาปออกไปโดยการไปทำบุญหรือสวดเพื่อวิญญานทารก พวกเขาเชื่อว่าการทำบุญ โดยเฉพาะการทำบุญด้วยเงินจะทำให้ทารกถูกปลดปล่อยและเป็นการขอโทษทารกของพวกเขา ซึ่งเป็นการเชื่อตามคำบอกกล่าวของมาสเตอร์ผู้อยู่ในศาสนา (religion masters) ดังนั้นผู้เขียนจึงใช้กรอบความคิดการทำให้กลายเป็นสินค้าของความผิดบาปมาอธิบายปรากฏการณ์ที่สืบเนื่องจากความเป็นประเพณีนิยมทางความเชื่อและความคิดเรื่องการทำบุญด้วยเงินเป็นการภวณา เพื่อวิญญานของทารกที่ถูกทำแท้งไป ดังนั้นการทำบุญด้วยตัวเงินเสมือนเป็นสัญลักษณ์ของความจริงจังในการสำนึกบาป

(repentance) ที่มีต่อวิญญานตัวอ่อนของพวกเธอ ในขณะที่ด้านศาสนาเองปลอบประโลมผู้หญิงด้วยการผลักดันความเชื่อการภาวนาต่อตัวอ่อนในครรภ์ (fetus/foetus) ด้วยการสร้างคุณค่าตัวเงินเพื่อเป็นการปลดปล่อยวิญญานของตัวอ่อน โดยการปฏิบัติการณ์เป็นการลดอารมณ์ความรู้สึกผิดของผู้หญิงให้ดีขึ้นผ่านการสวดต่าง ๆ และในขณะที่เดียวกันการทำความผิดบาปให้กลายเป็นสินค้าเสมือนเป็นการกดขี่ผู้หญิงเพิ่มขึ้นอีกผ่านทางอารมณ์และความรู้สึกของพวกเธอ เนื่องจากว่าการทำให้กลายเป็นสินค้าของความผิดบาปบนพื้นฐานความเชื่อตามประเพณีนี้ เป็นการหาผลประโยชน์จากการเสียสละเงินของผู้หญิง โดยที่ศาสนาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการเปลี่ยนผ่านความเชื่อของผู้หญิงไปสู่การทำให้กลายเป็นสินค้า และทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่ส่งผ่านความเชื่อนี้คือ มาสเตอร์ทางศาสนาที่มีหน้าที่ทำให้ผู้หญิงเชื่อว่าการเสียสละด้วยรูปแบบของเงินจะสามารถช่วยเหลือตัวอ่อนของพวกเธอได้

ในทางเศรษฐศาสตร์การเมืองการทำให้กลายเป็นสินค้าไม่ว่าจะเป็นรูปแบบบนความเชื่อเรื่องความผิดบาปของผู้หญิงเป็นการสามารถสะสมทุนทางศาสนาได้เช่นเดียวกัน โดยเป็นสะสมทุนในรูปแบบของตัวเงิน และการสะสมทุนในคุณค่าทางความเชื่อของผู้หญิงโดยผ่านสถาบันและตัวบุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นสื่อในการดึงดูทางความเชื่อทางศาสนา ในขณะที่การสะสมทุนดังกล่าวในกระบวนการทำให้กลายเป็นสินค้าอาจนำมาซึ่งการขูดรีดผู้หญิงเป็นสองเท่า นอกเหนือจากความเจ็บปวดจากการทำแท้งซึ่งเป็นการประกอบสร้างทางสังคมและการขูดรีดบนความเจ็บปวดของผู้หญิงผ่านรูปแบบตัวเงินและทำให้ผู้หญิงเชื่อถึงการปลดปล่อยผ่านวัตถุ

สุดท้ายหนังสือเล่มนี้สามารถสร้างคุณค่าทางการศึกษาในมิติที่หลากหลายและสามารถเชื่อมโยงไปถึงการศึกษาในมุมมองแบบสตรีนิยม ที่ทำให้เข้าใจการถูกกดขี่ขูดรีดผู้หญิงในสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงสามารถศึกษาต่อในด้านของการต่อสู้ของผู้หญิงในได้วันหรือที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกันกับงานศึกษานี้ และในมิติเศรษฐศาสตร์การเมือง ที่มองถึงกระบวนการการทำให้กลายเป็นสินค้าบนความเชื่อทางศาสนากับมนุษย์ หรือมานุษยวิทยากับวัฒนธรรม ที่เป็นมุมมองของผู้เขียนพยายามนำเสนอส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของผู้หญิงได้วัน เป็นต้น